

Рекомендація No R (92) 16 Комітету міністрів державам-членам про європейські правила щодо застосування громадських санкцій та заходів

(Ухвалена Комітетом Міністрів на 482 засіданні заступників Міністрів від 19 жовтня 1992 року)

Комітет Міністрів, відповідно до положень статті 15.6 Статуту Ради Європи,

Враховуючи важливість встановлення загальних принципів щодо кримінальної політики між державами-членами Ради Європи з метою зміцнення міжнародного співробітництва в цій галузі;

Відзначаючи значний розвиток в державах-членах в галузі використання санкцій та заходів, виконання яких не пов'язане з позбавленням волі;

Враховуючи, що ці санкції і заходи являють собою важливі способи боротьби зі злочинністю, і що вони уникають негативних наслідків тюремного ув'язнення;

Враховуючи важливість приєднання до розробки міжнародних норм для створення, запровадження та здійснення цих санкцій та заходів,

Рекомендує урядам держав-членів керуватися у їхньому внутрішньому законодавстві та практиці принципами, викладеними в тексті Європейських правил щодо громадських санкцій та заходів, що додається до цієї Рекомендації, з метою їх поступового здійснення, і надати максимально широке поширення цьому тексту.

Додаток до Рекомендації No R (92) 16

Преамбула

Дані правила призначені, щоб:

а. встановити перелік стандартів, що дозволяють національним законодавцям та зацікавленим практикуючим сторонам (органам, що ухвалюють рішення, та органам, що призначені відповідальними за їхню реалізацію) забезпечити справедливе та ефективне застосування

громадських санкцій та заходів. Ця програма має заохочувати до необхідного та бажаного балансу між, з одного боку, потребами захисту правопорядку в суспільстві, а також застосування норм, що передбачають відшкодування шкоди, заподіяної постраждалим, і, з іншого боку, необхідне визнання потреб правопорушника, що мають відношення до його соціальної адаптації;

б. надавати державам-членам основні критерії, щоб створення і використання суспільних санкцій і заходів можна було об'єднати з гарантіями того, що фундаментальні права людини правопорушників, що підлягають таким санкціям і заходам, не будуть порушені. Аналогічно, важливо не допустити застосування цих санкцій і заходів, що ведуть до будь-якого зловживання, яке може, наприклад, призвести до їх використання на шкоду певним соціальним групам. Необхідно приділити ретельну увагу соціальним перевагам і недолікам, а також пов'язаним потенційним ризикам або таким, які можуть виникнути в результаті згаданих санкцій і заходів. Сам факт намагання знайти альтернативу ув'язненню не виправдовує застосування будь-якої санкції або заходу, або засобів їх здійснення;

в. запропонувати чіткі правила поведінки співробітникам, відповідальним за застосування громадських санкцій та заходів, а також всім громадянам, які беруть в цьому участь, для того, щоб таке застосування відповідало будь-яким умовам і зобов'язанням, що накладаються, тим самим забезпечуючи довіру до санкцій або заходів. Однак це не означає, що застосування має розглядатись в жорстких формальних рамках. Замість цього, застосування має проводитись індивідуально, тобто з урахуванням відповідності між правопорушенням і кримінальною відповідальністю, а також особистістю і можливостями правопорушника. Крім того, той факт, що можна зробити посилання на звід правил, встановлених на міжнародному рівні, має сприяти обміну досвідом, зокрема в тому, що стосується методів роботи.

Не можна переоцінити значення громадських санкцій та заходів, що застосовуються в рамках справжніх правил, для правопорушника, а також для громади, оскільки правопорушник може продовжувати робити вибір і виконувати свої соціальні зобов'язання. Виконання кримінального покарання в межах самої громади, а не через ізоляцію від неї, цілком може забезпечити довгостроковий кращий захист для суспільства, включаючи, звичайно, охорону інтересів постраждалого або постраждалих.

Отже, запровадження та здійснення громадських санкцій та заходів повинні регулюватись цими міркуваннями, а також головною метою – ставлення до правопорушника як до відповідальної людини.

Дані правила, встановлені паралельно з Європейськими тюремними правилами, не повинні розглядатись в якості модельної системи. Замість цього, вони утворюють звід вимог, які можуть стати загальноприйнятими та вживаними. Без дотримання цих вимог не може бути жодного задовільного застосування громадських санкцій та заходів.

Виходячи зі свого досвіду, а також повного уявлення про ситуацію в державах-членах, Рада Європи добре усвідомлює, що ці правила надають рекомендації та допомогу тим особам, які відповідальні за національне законодавство, а також особам, які його застосовують.

Положення цих правил стосуються всіх санкцій та заходів, виконання яких не пов'язане з позбавленням волі, як це визначено в глосарії, в тому числі способів виконання вироків у вигляді позбавлення волі за межами пенітенціарних установ. Тим не менш, заходи, які спеціально пов'язані з неповнолітніми, не охоплені цими правилами.

Перша частина. Загальні принципи

Правило 1

Дані правила застосовуються неупереджено.

Правило 2

Визначення термінів у глосарії, що міститься в додатку, слід розглядати в якості невід'ємної частини правил.

Розділ I. Нормативно-правова база

Правило 3

Визначення, ухвалення та застосування громадських санкцій та заходів мають бути закладені в законі.

Правило 4

Умови і зобов'язання громадських санкцій та заходів, які встановлені органом влади, уповноваженим приймати рішення, повинні бути визначені чіткими та недвозначними правовими положеннями, так само, як наслідки недотримання цих умов і зобов'язань.

Правило 5

Жодні громадські санкції або заходи не повинні мати невизначений строк застосування.

Тривалість громадських санкцій та заходів встановлюються органом влади, уповноваженим приймати рішення в межах, встановлених законом.

Правило 6

Характер і тривалість громадських санкцій та заходів повинні бути пропорційними серйозності правопорушення, за яке правопорушник був засуджений, або у якому особа звинувачується, і враховувати особисті обставини правопорушника.

Правило 7

Органи, відповідальні за виконання громадських санкцій та заходів, повинні бути визначені законом.

Обов'язки і відповідальність виконавчого органу також повинні бути закладені в законі.

Правило 8

Повноваження виконавчих органів ухвалювати рішення про методи виконання, делегувати свої виконавчі обов'язки третім особам, якщо це необхідно, або укладати угоди про виконання з правопорушниками, іншими органами або третіми сторонами, повинні бути закладені в законі.

Правило 9

Якщо правопорушник не дотримується умов або зобов'язань, викладених у рішенні про громадські санкції або заходи щодо нього, арешт та утримання під вартою в ході здійснення має регулюватись законом.

Правило 10

В законі не повинні встановлюватись жодні положення для автоматичної зміни громадських санкцій та заходів на позбавлення волі в разі недотримання будь-яких умов або зобов'язань санкції або заходу.

Правило 11

Закон повинен передбачати регулярний і зовнішній контроль роботи виконавчих органів. Це мають робити кваліфіковані і досвідчені особи.

Розділ II. Судові гарантії і процедури подачі скарг

Правило 12

Рішення про запровадження або скасування громадських санкцій або арешту як запобіжного заходу повинні ухвалюватись судовим органом.

Правило 13

Правопорушник має право оскаржити у вищому органі рішення про накладання на нього громадських санкцій або заходів, зміну або анулювання таких санкцій або заходів.

Правило 14

Апеляція на рішення про здійснення громадських санкцій чи заходів повинна подаватися до органу судової влади, якщо правопорушник бажає оскаржити обмеження свободи або рішення, яке є незаконним або суперечить змісту накладених санкцій або заходів.

Правило 15

Процедура оскарження повинна бути доступна для правопорушників, які бажають оскаржити рішення про виконання, ухвалене виконавчим органом, або не ухвалення такого рішення.

Правило 16

Процедура ініціювання оскарження повинна бути простою. Скарги повинні розглядатись швидко, а рішення ухвалюватись без невиправданої затримки.

Правило 17

Орган оскарження має отримувати всю необхідну інформацію для того, щоб ухвалити рішення щодо скарги. Необхідно приділяти ретельну увагу доцільності розглядання скарги на особистому прийомі, особливо коли правопорушник висловив таке бажання.

Правило 18

Рішення органу оскарження і підґрунтя для рішення мають повідомлятись в письмовій формі заявнику та виконавчому органу.

Правило 19

Правопорушнику, який хоче скористатися правом на оскарження рішення про накладення, зміну або скасування громадської санкції або заходів, або рішення про виконання санкції або заходів, не може бути відмовлено у дозволі про надання допомоги особою, яку обрав правопорушник, або, якщо необхідно, офіційно призначеним адвокатом, якщо така допомога передбачена законодавством.

Розділ III. Дотримання основних прав

Правило 20

Не повинно бути жодної дискримінації під час накладання і здійснення громадських санкцій і заходів за ознакою раси, кольору шкіри, етнічного походження, національності, статі, мови, релігії, політичних або інших переконань, економічного, соціального або іншого статусу або фізичного чи психічного стану.

Правило 21

Жодна громадська санкція або захід, яка обмежує громадянські чи політичні права правопорушника, не повинна створюватись або встановлюватись, якщо вона суперечить нормам, прийнятим міжнародним співтовариством щодо фундаментальних прав і свобод людини. Ці права не можуть бути обмежені в процесі застосування санкції або заходів більшою мірою, ніж впливає з рішення про запровадження санкції або заходів.

Правило 22

Характер всіх суспільних санкцій і заходів та порядок їх здійснення повинен відповідати всім правам людини, гарантованим правопорушнику на міжнародному рівні.

Правило 23

Характер, зміст і методи здійснення громадських санкцій і заходів не повинні ставити під загрозу конфіденційність чи гідність правопорушників або їх сімей, а також призводити до їх переслідування. Також, вони не повинні ставити під загрозу самоповагу, сімейні відносини, зв'язки з суспільством і здатність функціонувати в суспільстві. Мають бути створені гарантії захисту правопорушника від образ, надмірної цікавості або публічності.

Правило 24

Будь-які вказівки виконавчого органу, зокрема ті, що стосуються вимог контролю, повинні бути практичними, точними і обмежуватися необхідністю ефективного здійснення санкцій або заходів.

Правило 25

Громадські санкції або заходи не повинні включати медичне або психологічне лікування або процедури, які не відповідають етичним нормам, прийнятим на міжнародному рівні.

Правило 26

Природа, зміст і методи здійснення громадських санкції або заходів не повинні включати невиправданий ризик фізичних чи психічних травм.

Правило 27

Громадські санкції та заходи повинні застосовуватись таким чином, щоб не загострювати їх хворобливий характер.

Правило 28

Права на пільги в межах будь-якої існуючої системи соціального забезпечення не повинні обмежуватися шляхом встановлення або здійснення громадських санкцій або заходів.

Правило 29

Вжиття заходів для надання допомоги виконавчим органам у вигляді відповідних контролюючих заходів, що реалізуються на платній основі організаціями або окремими особами з громади, та забезпечення відповідності послуг, що надаються, вимогам даних правил, повинно контролюватись виконавчим органом. Виконавчий орган повинен ухвалювати рішення про заходи, які необхідно прийняти, якщо передбачена допомога не відповідає цим вимогам.

Виконавчий орган також повинен ухвалювати рішення про заходи, які слід вжити у разі, якщо заходи контролю виявляють, що правопорушник не дотримується умов, зобов'язань або вказівок, що впливають зі встановленої громадської санкції або заходу.

Розділ IV. Співпраця та згода правопорушника

Правило 30

Запровадження і реалізація громадських санкцій та заходів повинно розвивати у правопорушника почуття відповідальності перед суспільством в цілому і постраждалим (постраждалими) зокрема.

Правило 31

Громадські санкції або заходи повинні застосовуватись тільки тоді, коли відомо, що умови або зобов'язання можуть бути доречними, а правопорушник готовий співпрацювати і дотримуватися їх.

Правило 32

Будь-які умови або зобов'язання, яких повинен дотримуватись правопорушник в рамках громадських санкцій або заходів, повинні бути визначені з урахуванням як індивідуальних потреб, що зумовлюють їх здійснення, так його можливостей і прав, а також соціальної відповідальності.

Правило 33

Незважаючи на видання офіційного документа, у якому міститься рішення про накладення громадських санкцій або заходів, до початку їх здійснення правопорушник має бути чітко проінформований про природу і цілі санкції або заходу і умови або зобов'язання, яких він повинен дотримуватись, мовою, яку він розуміє, і, якщо необхідно, у письмовій формі.

Правило 34

Оскільки виконання громадських санкцій чи заходів повинно бути розроблено з метою забезпечення співпраці правопорушника і надати йому можливість побачити, що санкція максимально справедливо і обґрунтовано відповідає скоєному правопорушенню, правопорушник повинен брати участь в процесі ухвалення рішень з питань здійснення, наскільки це можливо.

Правило 35

Згоду обвинуваченого необхідно отримати до накладення будь-якої громадської санкції, яка буде застосовна до судового розгляду або замість рішення про санкції.

Правило 36

Якщо необхідна згода правопорушника, він має бути проінформований в чіткій формі.

Така згода не має бути наслідком позбавлення порушника будь-яких його основних прав.

Друга частина. Людські та фінансові ресурси

Розділ V. Професійний персонал

Правило 37

Не повинно бути жодної дискримінації в галузі працевлаштування, відбору та підвищення спеціалістів за ознаками раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних або інших переконань, національного, етнічного або соціального походження, майнового стану, народження або іншого статусу. У відборі і працевлаштуванні необхідно брати до уваги конкретну політику щодо окремих категорій осіб та різноманітність правопорушників, які мають контролюватись.

Правило 38

Персонал, відповідальний за реалізацію, повинен бути досить численним, щоб ефективно здійснювати різні покладені на нього обов'язки. Працівники повинні володіти якостями характеру і професійною кваліфікацією, необхідними для виконання своїх функцій. Необхідно розробити норми і політику, щоб гарантувати, що кількість і якість персоналу відповідає об'єму роботи і професійним навичкам і досвіду, необхідним для роботи.

Правило 39

Персонал, відповідальний за реалізацію, повинен мати достатню підготовку та отримувати інформацію, яка дозволить йому мати реалістичне сприйняття сфери його діяльності, його практичних обов'язків і етичних вимог його роботи. Професійна компетентність персоналу повинна регулярно зміцнюватись і розвиватись шляхом перепідготовки, атестації і оцінювання.

Правило 40

Спеціалісти повинні призначатись на такій правовій, фінансовій і нормативній основі, яка забезпечує професійну та особисту цілісність, розвиток усвідомлення працівниками офіційної відповідальності, а також відповідність умов їх служби умовам служби інших спеціалістів, які виконують схожі обов'язки.

Правило 41

Спеціалісти мають бути підзвітними виконавчому органу, встановленому законом.

Цей орган повинен визначити права і обов'язки співробітників і вживати заходи щодо контролю співробітників та оцінки ефективності їх роботи.

Розділ VI. Фінансові ресурси

Правило 42

Виконавчі органи повинні мати достатні фінансові ресурси, що надаються з державних коштів. Треті сторони можуть робити фінансові або інші внески, але виконавчі органи не повинні бути фінансово залежними від них.

Правило 43

У тих випадках, коли виконавчі органи використовують фінансові внески третіх осіб, повинні бути передбачені правила, що визначають процедури, яких мають дотримуватись особи, наділені конкретними обов'язками у цьому питанні, і засоби для перевірки використання коштів.

Розділ VII. Залучення та участь громад

Правило 44

Відповідна інформація про характер і зміст суспільних санкцій та заходів, а також різні способи, якими вони реалізуються, повинна поширюватися так, щоб широка громадськість, у тому числі фізичні особи, приватні та громадські організації та служби, що беруть участь в здійсненні санкцій і заходів, могли зрозуміти і сприймати їх в якості адекватної та надійної реакції на злочинну поведінку.

Правило 45

Робота органів, відповідальних за виконання громадських санкцій та заходів, повинна бути доповнена використанням всіх необхідних ресурсів, які існують у суспільстві для того, щоб надати цим органам підходящі способи задоволення потреб правопорушників та дотримання їх прав. Для цього, необхідно максимально залучати до участі організації і фізичні особи з громади.

Правило 46

Участь громади повинна використовуватись для надання допомоги правопорушникам у розробці конструктивних зв'язків із суспільством, усвідомленні зацікавленості громади в них і розширенні їх можливостей для контакту і підтримки.

Правило 47

Участь громади має бути передбачена в рамках угоди з відповідальним виконавчим органом, який визначає, зокрема, характер обов'язків і те, як вони будуть виконуватись.

Правило 48

Організації та фізичні особи, залучені з громади, повинні виконувати контроль тільки в межах повноважень, викладених в законодавстві або обумовлених органами, відповідальними за запровадження або реалізацію громадських санкцій або заходів.

Правило 49

Звернення до осіб, залучених з громади, не має замінювати роботу, яка повинна виконуватись спеціалістами.

Правило 50

Виконавчі органи повинні визначати критерії та процедури, відповідно до яких особи, залучені з громади, повинні відбиратись, отримувати інформацію про завдання, обов'язки, обмеження, підзвітність та інші питання.

Правило 51

Особи, залучені з громади, повинні отримувати керівні настанови в необхідному обсязі від спеціалістів, що дозволяє виконувати обов'язки, які відповідають їх здібностям і можливостям. Також повинна надаватись відповідна підготовка за необхідністю.

Правило 52

Організації та фізичні особи, залучені з громади, повинні дотримуватись правил професійної конфіденційності.

Правило 53

Особи, залучені з громади, повинні бути застраховані від нещасних випадків, тілесних ушкоджень і суспільної відповідальності при виконанні своїх обов'язків. Вони повинні отримувати відшкодування необхідних витрат, понесених у ході роботи.

Правило 54

Організації та фізичні особи, залучені з громади, повинні мати можливість висловлюватись з питань загального характеру, що відносяться до їх компетенції, а також з питань, які стосуються окремих випадків. Вони повинні отримувати зворотну інформацію.

Третя частина. Аспекти управління санкціями та заходами

Розділ VIII. Умови здійснення**Правило 55**

Громадські санкції і заходи повинні реалізовуватись таким чином, щоб вони були якомога змістовнішими для правопорушника, і повинні заохочувати робити свій внесок в особистісний та суспільний розвиток для внесення змін в суспільстві. Методи контролю і нагляду повинні відповідати цим цілям.

Правило 56

Поради судам або прокурорам про підготовку, накладення або здійснення громадських санкцій чи заходів повинні надаватись тільки спеціалістами або організаціями, визначеними в законі.

Правило 57

Виконавчий орган повинен забезпечити доступність інформації про права осіб, які піддаються громадським санкціям та заходам, і допомогу

для забезпечення цих прав. Спеціалісти, організації та приватні особи, залучені з громади, повинні бути проінформовані про ці положення.

Правило 58

Правопорушник має право робити усні чи письмові заяви до ухвалення будь-якого рішення про накладення громадської санкції або заходу.

Виконавчий орган повинен забезпечити, щоб правопорушник міг зв'язатись з відповідальним спеціалістом з мінімальною затримкою у разі конфліктної або кризової ситуації.

Правило 59

Виконавчий орган повинен реагувати і розслідувати скарги, що стосуються здійснення санкцій або заходів, накладених на правопорушника. Він повинен відповідально і серйозно розглядати прохання правопорушника щодо зміни керівника або іншої особи, яка виконує певні обов'язки щодо правопорушника.

Правило 60

Виконавчий орган повинен вести протоколи. Вони повинні бути актуальними, щоб, зокрема, можна було підготувати будь-який звіт про виконання умов або зобов'язань санкції або заходу правопорушником.

Правило 61

Інформація, що міститься в окремих протоколах, повинна охоплювати тільки питання, що відносяться до накладеної санкції або заходу та їх здійснення. Така інформація повинна бути надійною і об'єктивною.

Правило 62

Правопорушник або особа, що діє від імені правопорушника, повинна мати доступ до його справи в тій мірі, що не порушує право на недоторканність приватного життя інших. Правопорушник має право оскаржити зміст справи. Суть заперечення повинна бути внесена у протокол.

Правило 63

Керівник правопорушника повинен в установленому порядку інформувати його про зміст справи та інших складених протоколів, і пояснювати їх зміст.

Правило 64

Інформація в кожному протоколі повинна розкриватись тільки тим особам, які мають законне право на її отримання, та будь-яка інформація, що розкривається, повинна бути обмежена тим, що має відношення до завдання органу влади, що запитує інформацію з протоколу.

Правило 65

Після закінчення громадських санкцій або заходів, справи, що зберігаються в виконавчому органі, повинні бути знищені або зберігатись в архівах відповідно до правил, які гарантують захист від розкриття їх змісту третім особам. Це має робитись після закінчення правових наслідків санкцій або заходів, а також в межах строку, встановленого законодавством.

Правило 66

Форма і об'єм інформації про правопорушників, що надається органам, які займаються працевлаштуванням, особистою і соціальною допомогою будь-якого роду, повинні бути визначені і обмежуватись метою конкретної дії. Зокрема, без явної та усвідомленої згоди правопорушника, ця інформація повинна виключити інформацію про злочин і біографію правопорушника, а також будь-яку іншу інформацію, яка може мати несприятливі соціальні наслідки або являти собою вторгнення в приватне життя.

Правило 67

Завдання, передбачені для правопорушників, що займаються громадською роботою, повинні мати сенс, бути соціально корисними, значущими і підвищувати кваліфікацію правопорушника. Громадські роботи не повинні здійснюватись з метою отримання прибутку для будь-якого підприємства.

Правило 68

Робочі та професійні умови правопорушників, що здійснюють громадські роботи, повинні відповідати чинному законодавству в сфері охорони здоров'я та безпеки. Порухники повинні бути застраховані від нещасних випадків, травм та суспільної відповідальності, яка виникає в результаті здійснення.

Правило 69

В принципі, правопорушник не повинен нести витрати на здійснення санкцій і заходів.

Розділ IX. Методи роботи

Правило 70

Здійснення громадських санкцій та заходів повинно бути засновано на управлінні індивідуальними програмами та розробці відповідних робочих відносин між правопорушником, керівником і будь-якими організаціями, що беруть участь, або особами, залученими з громади.

Правило 71

Методи здійснення повинні бути індивідуально адаптовані до конкретних обставин кожної справи. Тому органи влади і персонал, відповідальні за їх здійснення, повинні мати достатні права, щоб уможливити це, не призводячи до серйозної нерівності в поведженні.

Правило 72

Якщо виникає індивідуальна потреба здійснення громадських санкцій або заходів, має бути передбачена особиста, соціальна чи матеріальна допомога встановленої якості.

Правило 73

Вказівки виконавчого органу, надані для виконання рішення про громадські санкції або заходи, повинні бути практичними і точними. Вони не повинні встановлювати для правопорушника вимоги, крім тих, що впливають з цього рішення.

Правило 74

Контроль має здійснюватись лише в тій мірі, в якій він необхідний для правильного здійснення санкцій або заходів, і повинен бути заснований на принципі мінімального втручання. Він повинен бути пропорційним санкції або заходу і обмежуватись його цілями.

Правило 75

Виконавчі органи повинні використовувати методи роботи, які відповідають перевіреним професійним стандартам. Ці методи повинні враховувати розробки у соціальній роботі і в суміжних сферах діяльності.

Розділ X. Використання санкції або заходи і наслідки недотримання

Правило 76

На початку здійснення громадських санкцій або заходів правопорушник повинен бути проінформований про зміст санкцій або заходів і про те, що очікується від нього. Він також повинен бути проінформований про наслідки невиконання умов і зобов'язань, викладених в рішенні, і правила, відповідно до яких його можуть повернути до органу, що ухвалює рішення, за невиконання або недостатнє виконання вимог санкцій або заходів.

Правило 77

Виконавчий орган повинен чітко визначити процедури, які його співробітники повинні використовувати щодо правопорушника та виконавчого органу в разі невиконання або недостатнього виконання вимог санкцій або заходів правопорушником.

Правило 78

Незначні порушення вказівок виконавчого органу умов або зобов'язань, які не вимагають використання процедури для відкликання санкції або заходу, повинні оперативно розглядатись за допомогою дискреційних засобів або, за необхідності, за допомогою адміністративної процедури.

Правило 79

У будь-якому інтерв'ю адміністративного характеру щодо правопорушень неповнолітніх правопорушник повинен отримати можливість висловити свою точку зору. Зміст цього інтерв'ю і будь-яких інших слідчих дій повинен вноситись в справу і своєчасно і чітко повідомляти правопорушнику.

Правило 80

Будь-яке значне порушення умов або зобов'язань, передбачених у громадських санкціях чи заходах, повинно негайно повідомляти виконавчим органом органу, що ухвалює рішення.

Правило 81

Будь-який письмовий звіт про порушення умов або зобов'язань повинен містити об'єктивну і докладну інформацію про те, яким чином сталось порушення, і обставини, за яких воно сталось.

Правило 82

Орган, що ухвалює рішення, повинен дати вказівку про внесення змін або часткове чи повне анулювання громадських санкцій або заходів тільки після проведення детальної експертизи фактів, представлених виконавчим органом.

Правило 83

Перед ухваленням рішення про внесення змін або часткове чи повне анулювання громадської санкції або заходу, орган, що ухвалює рішення, повинен забезпечити, щоб правопорушник мав можливість ознайомитись з документами, на яких ґрунтується запит про зміну чи скасування, і представити свої зауваження стосовно передбачуваного порушення будь-якої умови або зобов'язання, що накладається.

Правило 84

Недотримання умов або зобов'язань, передбачених санкцією або заходом, які можуть відповідно до чинного законодавства призводити до зміни або часткового чи повного скасування санкцій чи заходів, є саме по собі порушенням.

Правило 85

Якщо розглядається скасування громадської санкції або заходу, необхідно приділити належну увагу порядку та мірі, в якій будь-які умови і зобов'язання виконувались правопорушником.

Правило 86

Рішення про скасування громадської санкції або заходу не повинно обов'язково призводити до рішення про позбавлення волі.

Правило 87

Повинна існувати можливість зміни органом, що ухвалює рішення, будь-якої умови або зобов'язання, закріпленого в громадській санкції чи заході, з урахуванням прогресу, досягнутого правопорушником, відповідно до чинного законодавства.

Правило 88

Орган, що ухвалює рішення, повинен бути в змозі припинити санкції та заходи, перш ніж закінчиться строк їх дії, у разі встановлення, що правопорушник виконав необхідні умови і зобов'язання, і більше немає необхідності підтримувати їх для досягнення мети санкції або заходу.

Розділ XI. Дослідження та оцінка громадських санкцій та заходів**Правило 89**

Дослідження громадських санкцій та заходів повинні заохочуватись. Вони повинні регулярно оцінюватися.

Правило 90

Оцінка громадських санкцій та заходів повинна включати об'єктивну оцінку міри, в якій їх використання:

- відповідає очікуванням законодавців, судових органів, органів, що ухвалюють рішення, виконавчих органів і громади щодо цілей громадських санкцій та заходів;

- сприяє зниженню кількості випадків позбавлення волі;
- дозволяє задовольняти потреби правопорушників, що стосуються правопорушення;
- є економічно ефективним;
- сприяє зниженню кількості правопорушень в суспільстві.

Додаток. Глосарій

1. Громадські санкції та заходи

Термін «громадські санкції та заходи» стосується санкцій і заходів, які утримують злочинця в суспільстві і передбачають деяке обмеження його свободи шляхом запровадження умов або зобов'язань, і які реалізуються органами, призначеними законодавством для цієї мети.

Термін позначає будь-яку санкцію, встановлену судом або суддею, і будь-які заходи, що вживаються до або замість рішення про санкції, а також способи приведення до виконання вироку у вигляді позбавлення волі за межами в'язниці.

Хоча грошові санкції не потрапляють під це визначення, будь-який нагляд і контроль, що вживається для забезпечення їх здійснення, охоплюється правилами.

2. Закон - викладений, регулюється

Вирази «викладений» або «регулюється» стосуються законів, ухвалених парламентом, і указів (постанов або розпоряджень) стосовно здійснення закону, що публікуються.

3. Судовий орган

Для цілей правил термін «судовий орган» означає суд, суддю або прокурора.

4. Орган, що ухвалює рішення

Термін «орган, що ухвалює рішення» означає судовий орган,

уповноважений законом встановлювати або скасовувати громадські санкції і заходи або змінювати їх умови і зобов'язання, або будь-який орган, який має такі самі повноваження.

Поняття «орган, що ухвалює рішення» ширше, ніж поняття судової влади.

5. Виконавчий орган

«Виконавчий орган» - це орган або органи, уповноважені ухвалювати рішення і які несуть основну відповідальність за практичне здійснення громадських санкцій або заходів. У багатьох країнах виконавчим органом є служба пробації.

6. Здійснення та застосування

«Здійснення» означає виконання практичних аспектів роботи виконавчого органу для належного виконання громадських санкцій або заходів.

«Застосування» - це накладення та реалізація громадських санкцій або заходів.

Останній термін має більш загальне значення, ніж перший.

7. Умови і зобов'язання

«Умови і зобов'язання» означає будь-які вимоги, які є невід'ємною частиною санкцій або заходів, введених органом, що ухвалюють рішення.

8. Скарга

Термін «скарга» відноситься як до апеляції до судового органу, так і до скарги в адміністративний орган.

9. Нагляд

Термін «нагляд» відноситься як до допоміжних заходів, що проводяться від імені виконавчого органу, які призначені для підтримки правопорушника в суспільстві, так і до заходів, вжитих для забезпечення

того, щоб правопорушник виконував будь-які накладені умови або зобов'язання.

10. Контроль

Термін «контроль» відноситься до діяльності, яка обмежується констатацією накладених умов або зобов'язань, а також діяльності із забезпечення дотримання вимог за допомогою використання або погрози використання процедур у разі невиконання.

Поняття контролю є вужчим, ніж нагляду.

11. Правопорушник

Виключно в інтересах стислості, під терміном «правопорушник» слід розуміти як обвинуваченого, так і засудженого.

12. Участь громади

Термін «участь громади» відноситься до всіх форм платної або безкоштовної допомоги, яка надається постійно, частково або у певний період виконавчому органу державними чи приватними організаціями та фізичними особами, залученими із громади.

13. Рід

В інтересах стислості, у правилах використовується тільки чоловічий рід (наприклад, «його», «йому», «він»). Жіночий рід (наприклад, «її», «їй», «вона») завжди слід розуміти в поєднанні з чоловічим родом.

14. Форми дієслів

Заяви, зазначені у правилах, які відносяться до основних вимог, сформульовані за допомогою використання дієслів «повинен» і «повинні». Навпаки, основні заборони використовують ці дієслівні форми у негативному значенні. Заяви, які відносяться до того, що є бажаним, але не абсолютно необхідно, виражені дієсловом «необхідно». Те, що має бути забороненим, виражається за допомогою цих дієслів у негативній формі.